

Życie-i-śmierć

Dōgen Kigen

Z języka japońskiego przetłóżył Hōjun

„Ponieważ w życiu-i-śmierci jest budda, nie ma życia-i-śmierci¹”. „Ponieważ w życiu-i-śmierci nie ma buddy, nie ma błędzenia pośród życia-i-śmierci”. Są to słowa Chiashana i Tingshana², dwóch mistrzów zen, a ponieważ obaj osiągnęli Drogę³, zapewne nie są [te słowa] bez znaczenia.

Chcąc uwolnić się od życia-i-śmierci powinieneś jasno zrozumieć znaczenie [tych słów]. Jeśli będziesz poszukiwał buddy na zewnątrz życia-i-śmierci, [to tak jakbyś] skierował dyszle [wozu] na północ kierując się ku Yueguo⁴ albo zwrócił się twarzą ku południu próbując dojrzeć Wielkiej Niedźwiedzicy⁵. Tworzysz przez to [jedynie] przyczyny życia-i-śmierci zbaczając z drogi [wiodącej ku] wyzwoleniu. Zrozumiawszy, że życie-i-śmierć nie są niczym innym jak nirwaną, nie czuj odrazy do życia-i-śmierci ani nie pragnij nirwany. Wtedy po raz pierwszy uwolnisz się od życia-i-śmierci.

Błędem jest [myśleć, że] życie zmienia się w śmierć. Życie jest [absolutną rzeczywistością] czasu, zawiera w sobie „wcześniej” i „później”. Dlatego właśnie w Dharmie Buddy mówi się, że życie jest „niezrodzone⁶”. Śmierć także jest [absolutną rzeczywistością] czasu, zawiera w sobie „wcześniej” i „później”. Z tego powodu mówi się, że śmierć jest nie-umieraniem⁷. Za życia nie ma niczego innego poza życiem. Podczas śmierci nie ma niczego innego poza śmiercią. Za życia oddaj się jedynie życiu, w chwili śmierci [jedynie] za nią podążaj. Nie czuj odrazy [do życia-i-śmierci] ani nie pragnij [życia-i-śmierci]. Życie-i-śmierć jest Życiem buddy. Odrzuciwszy je, zatracisz Życie buddy. Jeśli będziesz chciał je zatrzymać Ignając do życia-i-śmierci, również stracisz Życie buddy i zostanie ci [jedynie sama] forma buddy. Nie czując odrazy [do życia-i-śmierci] ani nie podążając [za życiem-i-śmiercią], po raz pierwszy będziesz umysłem buddy. Nie analizuj jednakże tego [zwykłym] umysłem ani nie

¹Termin ten określa wieczny kołowrót nieustannego cyklu narodzin i śmierci (sansk. *samsāra*, chiń. *lunhui*, jap. *rinne*).

²Chiashan Shanhui (805-881) i Tingshan Shenyong (771-853).

³Tzn. osiągnęli Przebudzenie

⁴Starożytna prowincja chińska istniejąca między okresem Wiosen i Jesieni (między 722 a 481 r. p.n.e) a okresem Walczących Królestw (między początkiem V w. p.n.e., a 221 r. p.n.e.). Obecna prowincja Zhejiang.

⁵Gwiazdozbiór okołobiegunowy nieba północnego, a zarazem trzecia co do wielkości konstelacja nieba.

⁶Por. *Sutrę Serca Wielkiej Doskonałości Mądrości*: „Śāriputro, pustka jest właśnie cechą wszystkich zjawisk. Nie rodzą się one i nie giną”.

⁷Patrz przyp. wyż.

staraj się tego opisać słowami. Zamiast tego, zapomnij o umyśle i ciele oddając je buddzie, a wszystko będzie się działo przez buddę. Podążając za tym, nie wysilając się i nie analizując niczego, uwolnisz się od życia i-śmierci i zostaniesz buddą. Któż [zrozumiawszy to] będzie trzymał się swego [zwykłego] umysłu?

Istnieje niezwykle prosta droga do tego, aby stać się buddą - zaprzestań czynić zła, nie przywiązuj się do życia-i-śmierci, bądź pełen współczucia dla wszystkich żyjących istot, okazuj szacunek tym, którzy są wyżej od ciebie i miłosierdzie wobec tych, którzy są od ciebie niżej⁸, porzuć nienawiść i pożądanie. Nie twórz [niepotrzebnych] myśli w umyśle ani nie zamartwiaj się. To nazywa się buddą. Nie poszukuj żadnego innego buddy.

---

⁸Lub: „Poszukuj [drogi prowadzącej do] Przebudzenia i pomagaj żyjącym istotom” (chiń. *shangqiuputi xiahuazhongsheng*, jap. *jōgubodai gekeshūjo*).